

Strategia de dezvoltare a Comunității prietenoase vârstei în comuna Sărata Veche în perioada 2021-2023

anexă a Planului Strategic de Dezvoltare Socio-Economică a comunei Sărata Veche 2020 - 2025

Aprobat prin Decizia Consiliului Local al Comunei Sărata Veche nr. ??? din ????

Cuprins

INTRODUCERE	2
Ce înseamnă o Comunitate prietenoasă vârstei	2
Metodologia de elaborare a strategiei.....	4
SITUAȚIA VÂRSTNICILOR DIN COMUNA SĂRATA VECHE	5
Date privind populația comunei	5
Descrierea problemelor vârstnicilor pe domenii	7
Sinteza problemelor identificate	13
ANALIZA SWOT	15
OBIECTIVE.....	17
IMPLEMENTAREA STRATEGIEI	20
ANEXA 1. PLANUL DE ACȚIUNI 2021-2023	22
ANEXA 2. LISTA PROBLEMELOR IDENTIFICATE	29
ANEXA 3. LISTA PARTICIPANȚILOR LA ELABORAREA STRATEGIEI.....	31

INTRODUCERE

Ce înseamnă o Comunitate prietenoasă vârstei

Conceptul de „Comunitate prietenoasă vârstei” a fost dezvoltat de Organizația Mondială a Sănătății (OMS) ca o abordare care răspunde la îmbătrânirea populației și promovează incluziunea și contribuția persoanelor în etate la viața comunității. În cadrul acestei abordări, atenția este orientată pe mediul fizic și social din comunitate, care sunt privite ca factori determinanți esențiali ai faptului dacă oamenii pot rămâne sănătoși, independenți și autonomi până la bătrânețe.

O comunitate prietenoasă vârstei răspunde atât oportunităților, cât și provocărilor unei populații îmbătrânite, creând medii fizice și sociale care susțin viața independentă și activă și permit persoanelor în vârstă să contribuie în continuare la toate aspectele vieții comunității.

Conceptul evidențiază opt domenii pe care comunitățile le pot aborda pentru a-și adapta mai bine structurile și serviciile la nevoile persoanelor în vârstă sub următoarele aspecte:

Domeniul	Aspecte cheie
Spații publice și clădiri	<p>Persoanele în etate, dar și cele tinere au nevoie de locuri, plasate convenabil, unde să se adune împreună în aer liber sau în spații închise.</p> <p>Parcuri, alei, străzi sigure și iluminate, toalete publice curate, scaune în aer liber și clădiri accesibile – toate acestea contribuie la o interacțiune mai activă și mai pozitivă între localnici.</p> <p>Deopotrivă cu vârstnicii, persoanele cu dizabilități sau părinții cu cărucioare – toți vor aprecia existența unei rampe de acces, a balustradelor sau chiar și a unui ascensor, instalate în incinta unei clădiri publice.</p>
Transport	<p>Persoanele în etate își doresc și au nevoie de stații amenajate cu bănci, unde să se adăpostească de ploaie, vânt și ninsori. Transportul public să poată fi accesat din orice zonă a localității, iar costul să fie accesibil.</p> <p>Drumuri și trotuare reparate, indicatoare instalate, treceri de pietoni marcate corespunzător, podețuri și poduri asigurate cu balustrade ar ajuta localnicii să se deplaseze în siguranță.</p>
Locuințe	<p>Cei mai mulți oameni doresc să își trăiască bătrânețea în propria casă, asigurată cu apă potabilă la robinet, sistem de canalizare, sobă reparată și funcțională, podea trainică, geamuri menținute și sigure, detectoare de fum instalate.</p> <p>Importante pentru bătrâni sunt balustradele, rampele, treptele comode, pentru ca accesul în locuință să fie sigur, să prevină căderi sau alte situații cu risc pentru viață.</p>
Participare socială	<p>Indiferent de vârsta pe care o are un om, singurătatea afectează negativ sănătatea mentală și fizică, dar și sentimentul de bunăstare.</p> <p>Pentru a evita izolarea și singurătatea, persoanele în etate au nevoie să rămână active în societate prin participarea la diverse activități sociale împreună cu persoane de diferite vârste.</p>
Respect și incluziune socială	<p>Într-o comunitate prietenoasă vârstei sunt dezvoltate servicii comunitare respectuoase și incluzive, fiind promovată o imagine pozitivă a îmbătrânirii și a persoanelor în etate.</p> <p>Vârstnicii sunt consultați de către prestatorii de servicii publice și private despre nevoile lor și despre modalitățile de deservire mai calitativă. Personalul care oferă</p>

	<p>servicii este politicos și dispus să ajute.</p> <p>De asemenea, activitățile comune între generații sunt o modalitate eficientă de învățare reciprocă pentru tineri și vârstnici, de apreciere și încurajare a ceea ce pot oferi, dar și de a petrece timpul plăcut și util.</p>
Participare civică și angajare	<p>Nu există un termen de valabilitate pentru implicare, iar vârstnicii pot, deopotrivă cu alți membri ai comunității, să contribuie la dezvoltarea acesteia.</p> <p>Într-o comunitate prietenoasă vârstei, persoanele în etate, chiar și după pensionare, beneficiază de diferite posibilități pentru a munci, a face voluntariat și a rămâne implicate în viața socială și civică.</p> <p>Calificările și experiența vârstnicilor sunt recunoscute și apreciate, iar aceștia la rândul lor, se simt utili și apreciați.</p>
Comunicare și informare	<p>Comunitățile prietenoase vârstei accentuează nevoia de a utiliza mijloace variate de comunicare adaptate specificului persoanelor în etate, în așa fel ca informația despre evenimentele din comunitate să fie accesibilă și să ajungă la timp la vârstnici.</p> <p>Panouri cu informație simplă și ușor de citit, buletine informative locale, radio local, adunări generale sau pe sectoare cu locuitorii – acestea sunt doar câteva din instrumentele de comunicare ce pot fi utilizate într-o Comunitate prietenoasă vârstei.</p>
Servicii incluzive	<p>Orice comunitate prietenoasă vârstei oferă un spectru larg de servicii destinate promovării, menținerii și restabilirii sănătății. Serviciile medicale, serviciile de îngrijiri la domiciliu, serviciile care asigură posibilități de practicare a sportului și alte activități de acest gen sunt menite să ajute membrii comunității să se bucure de o sănătate bună.</p> <p>Serviciile oferite de farmacii, frizerii, ateliere de croitorie, spălătorii, servicii de aprovizionare cu apă și canalizare, contribuie la bunăstarea și îmbunătățirea calității vieții vârstnicilor.</p>

Începând cu anul 2006, mai multe țări ca Australia, Canada, Germania, Marea Britanie, SUA, Irlanda, Federația Rusă, Japonia, dezvoltă conceptul de „Comunitate prietenoasă vârstei”. Începând cu anul 2017 conceptul de ”Comunitate prietenoasă vârstei” a început să fie aplicat și în Republica Moldova. Conceptul a fost pus în aplicare în 15 localități din raioanele Rezina, Șoldănești, Sângerei și Florești, în cadrul proiectului „Îmbătrânire și sănătate”, realizat de către AO „CASMED” în parteneriat cu HelpAge International cu suportul financiar al Crucii Roșii din Elveția.

Proiectul a demonstrat că comunitățile locale pot deveni locuri mai bune pentru a îmbătrâni, când consiliul local, instituțiile publice și comunitatea au o mai bună înțelegere a problemelor, așteptărilor și aspirațiilor persoanelor în vârstă. Dovezile din proiect indică faptul că intervențiile au avut un impact asupra planificării pe termen lung și a proceselor de luare a deciziilor în comunitățile țintă.

În anul 2020 a început promovarea conceptului în comuna Sărata Veche și dezvoltarea strategiei curente, cu suportul proiectului ”Îmbătrânire și Sănătate” implementat de A.O. ”CASMED” cu susținerea financiară a Crucii Roșii din Elveția.

Această strategie reprezintă un pas înainte pentru dezvoltarea unei comunități prietenoase vârstnicilor în comuna Sărata Veche conform viziunii:

Comuna Sărata Veche este o comunitate prietenoasă vârstnicilor, cu servicii publice și socio-medice de calitate, axate pe nevoile membrilor comunității.

Metodologia de elaborare a strategiei

Strategia curentă a fost elaborat în cadrul unui proces participativ desfășurat în perioada iunie-septembrie 2020. Procesul de planificare strategică a avut ca punct de pornire necesitățile și problemele vârstnicilor din comuna Sărata Veche, care au fost identificate și analizate în baza Ghidului metodologic „Identificarea Nevoilor Persoanelor în Etate” elaborat în cadrul proiectului „Îmbătrânire și Sănătate” implementat de către AO „CASMED” cu suportul financiar al Crucii Roșii din Elveția.

Procesul a inclus mai multe etape, printre care cele mai importante au fost:

- **Studiul cantitativ Evaluarea percepției privind conceptul de „Comunitate prietenoasă vârstei”** în comuna Sărata Veche, r-nul Fălești. Chestionarul pentru colectarea de date a fost aplicat de către 27 operatori: membrii Comitetului Coordonator Local și membrii Grupurilor de inițiativă din cele trei localități ale comunei Sărata Veche – care au fost instruiți anterior cum să aplice chestionarul. Studiul a fost realizat în perioada 05-19.06.2020, în baza a 116 respondenți din comună cu vârsta de peste 50 de ani, reprezentând câte 20% din următoarele categorii de vârstă: 50-56 ani, 57-65 ani, 66-70 ani, 71-80 ani, 81+, din care 53% sunt femei și 47% - bărbați.
- **4 discuții focus-grup** cu patru grupuri distincte de participanți: tineri, vârstnici, reprezentanții APL (primăria și consiliul local din comuna Sărata Veche), prestatorii de servicii și alți actori relevanți din comunitate. Discuțiile focus-grup au fost realizate în perioada iunie-iulie 2020.
- **Atelierul de planificare strategică** facilitat de A.O. CASMED cu participarea reprezentanților APL și Comitetului Coordonator Local, desfășurat pe 09.02.2021 în incinta primăriei comunei Sărata Veche. În cadrul atelierului au fost stabilite direcțiile și acțiunile strategice în perioada 2021-2023 pentru implementarea conceptului „Comunitate prietenoasă vârstei” în comuna Sărata Veche.
- **Analiza datelor și informației** colectate și sistematizate. Studiarea informației din documentele locale și sursele deschise de informare referitoare la comuna Sărata Veche. Formularea componentelor strategice.

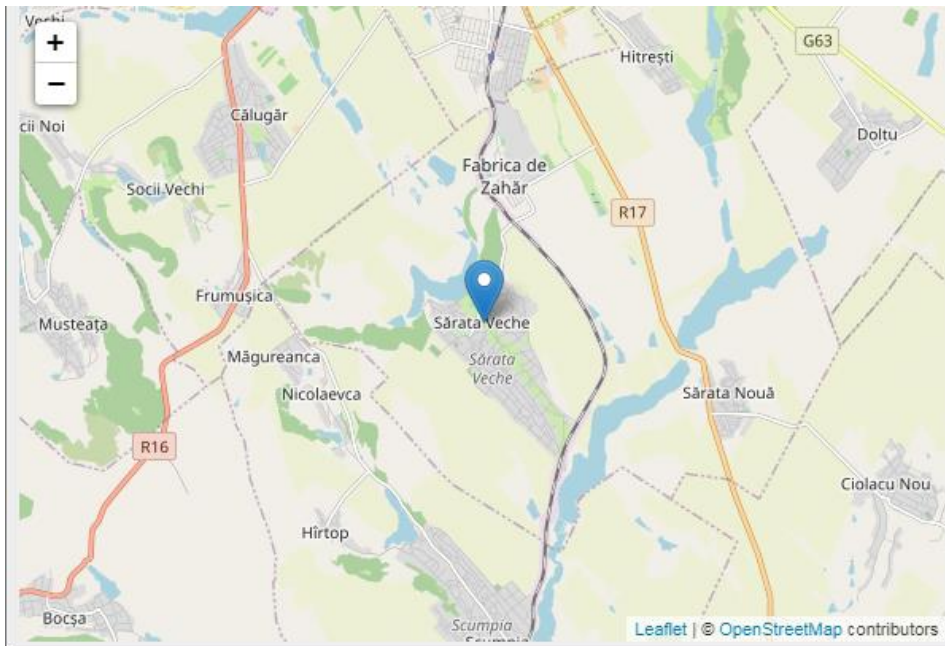
Procesul de planificare strategică a fost afectat de pandemia de COVID-19 care a determinat anumite limite pentru posibilitățile de întrunire, discuție și analiză în grup.

Documentul curent a fost elaborat ca o anexă a Planului Strategic de Dezvoltare Socio-Economică a comunei Sărata Veche 2020-2025.

SITUAȚIA VÂRSTNICILOR DIN COMUNA SARATA VECH

Descriere Generală

Comuna Sărata Veche este în componența Raionului Fălești. Situată la latitudinea 47.5099 și longitudinea 27.7388 și altitudinea de 78 metri față de nivelul mării. Distanța directă până în or. Fălești este de 7 km. Distanța directă până în or. Chișinău este de 134 km. În componența comunei Sărata Veche se află trei localități:

1. s. Sărata Veche
2. s. Sărata Nouă – 4 km distanța până la Sărata Veche
3. s. Hitrești – 5 km distanța până la Sărata Veche

Date privind populația comunei

În anul 2020, populația comunei Sărata Veche numără, 4339 de persoane, care locuiesc în cele trei sate ale comunei. Din totalul celor 4339 de locuitori, 31% îl constituie persoanele de peste 50 de ani (1368 de oameni).

Persoanele din categoria de vârstă între 0-15 ani constituie 20% din populația comunei (845 de persoane), cele de 16-35 de ani constituie 25% din populație (1073 de persoane), iar cele de 36-50 de ani – 24% din populație (1053 de persoane).

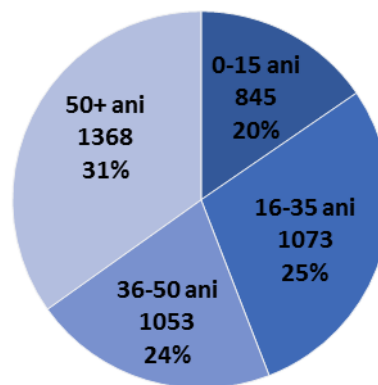

Figura 1. Structura pe categorii de vârstă a populației com. Sărata Veche

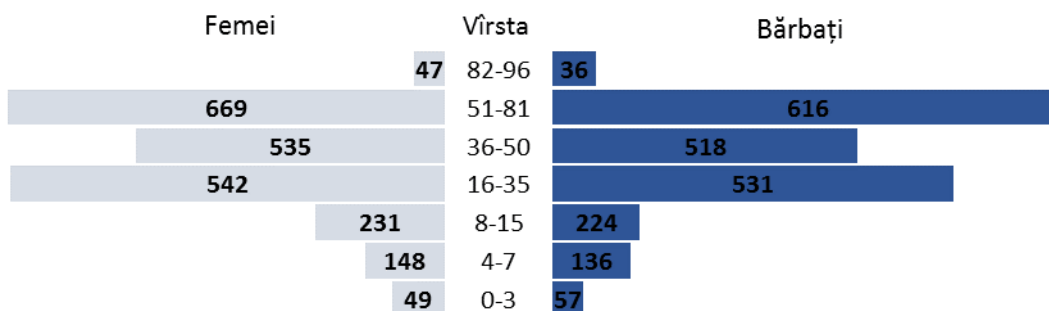

Figura 2. Piramida vârstelor a populației din comuna Sărata Veche

Astfel per general analiza datelor statistice sus enumerate ne profilează următoarele probleme cu aspect negativ:

- Are loc un regres demografic evident (natalitatea și copii până la vârsta de 3 ani constituie doar 2% din totalul populației, față de rata natalității și vârstei pe țară care constituie 11%);
- Nivel înalt de îmbătrânire a populației.

Totuși există și un indicator cu aspect dublu, atât pozitiv cât și negativ, și anume speranța de viață este puțin mai mare față de nivelul pe republica (70 ani) comparativ cu 31% (persoane cu vârsta peste 50 ani) din totalul de populație a comunei, însă acest indicator ne demonstrează pe de altă parte și un coeficient înalt de îmbătrânire major a populație care comparativ cu 21% pe țară, rămîne a fi un indicator înalt.

Structura pe sexe a populației din comună este echilibrată, cu 49% bărbați de toate vârstele și 51% - femei de toate vârstele.

O dată cu înaintarea în vârstă, proporția dintre bărbați și femei se schimbă. Astfel pentru categoria de vârstă 51-81 ani, proporția este de 52% femei și 48% bărbați, iar la categoria de peste 81 de ani, ponderea femeilor este de 57%. Prin urmare, în cadrul populației cu vârsta 82-96 din comună femeile constituie majoritatea la o diferență majoră, de aproape 14 puncte procentuale față de bărbați. Comparativ cu media pe țară acest decalaj este unul echilibrat proporțional.

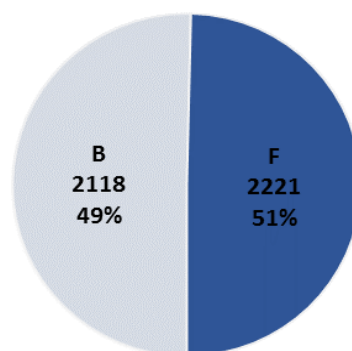

Figura 3. Structura pe sexe a populației din c. Sărata Veche (Total)

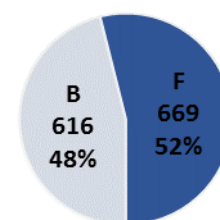

Figura 4. Structura pe sexe a populației din c. Sărata Veche (51-81 de ani)

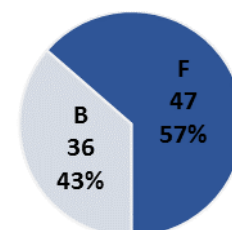

Figura 5. Structura pe sexe a populației din c. Sărata Veche (82-96 de ani)

În anul 2020 în comuna Sărata Veche activau două structuri pentru facilitarea soluționării problemelor vârstnicilor:

Comitetul Coordonator Local – este o structură creată în anul 2020 pentru facilitarea implementării conceptului Comunității prietenoase vârstei în comuna Sărata Veche. Comitetul este o structură de reprezentare, consultare și de împuternicire a cetățenilor, cu precădere a persoanelor în etate, care implementează pașii necesari ca localitatea să devină mai prietenoasă vârstei. Comitetul coordonator este format din nouă persoane, reprezentanți ai administrației publice locale, ai instituțiilor din comună și vârstnici din comunitate.

Grupul de inițiativă – este o structură creată voluntar, din inițiativa proprie a persoanelor active din comunitate, care doresc să se implice voluntar în viața socială a comunității, contribuind la crearea unui mediu mai prietenos pentru vârstă, favorabil îmbătrânirii active și sănătoase în comunitate. În comuna Sărata Veche activează Grupul de Seniori „Tărăncuța”, grup constituit în 2017. La moment în grup sunt 16 persoane cu vârsta cuprinsă între 50 – 67 ani.

Descrierea problemelor vârstnicilor pe domenii

Secțiunea curentă conține o descriere a situației generale și a problemelor specifice cu care se confruntă populația comunei în general și populația vârstnică în special. Problemele au fost grupate în funcție de cele opt domenii ale abordării „Comunității prietenoase vârstei”. Identificarea problemelor din fiecare domeniu a fost realizată din perspectiva vârstnicilor, pe baza constatărilor de la focus-grupuri, chestionarea populației și analiza altor date și indicatori. Totodată, în baza opiniilor participanților la focus-grupuri și chestionarea populației au fost identificate o serie de priorități pentru fiecare din domeniile abordate.

SPAȚII ȘI CLĂDIRI PUBLICE

În comună sunt 7 clădiri cu destinație publică (printre care primăria, casa de cultură – trei la număr – în fiecare localitate câte una, Instituția Publică Gimnaziul „Gr. Vieru”, grădinițele de – trei la număr – în fiecare localitate câte una. Nu la toate **clădirile publice din localitate accesul este abilitat persoanelor cu nevoi speciale și dizabilități**. Dintre persoanele chestionate, **58%** consideră gravă situația treptelor lunecoase pe timp de iarnă la instituțiile publice, iar **45%** consideră că problema constă în lipsa balustradelor și rampelor la instituțiile publice. Cele mai problematice sunt clădirile care găzduiesc instituțiile publice frecventate des de vârstnici și anume IMSP CS, OP, primăria, magazinele din comună. OP, IMSP OMF și primăria sunt instituții publice prestatoare de servicii unde se creează de regulă, cele mai mari fluxuri de oameni din comună. Pe lângă funcția de prestare de servicii aceste spații reprezintă și locuri în care sătenii se adună pentru socializare. Deseori sătenii așteaptă în **spațiile de lângă aceste clădiri care nu sunt foarte bine amenajate și nu sunt comode și confortabile pentru așteptare**. La primărie, sunt scaune pentru așteptare în incinta clădirii, dar nu și afară. La OP și IMSP OMF scaunele lipsesc. **56%** din persoanele chestionate consideră o problemă lipsa scaunelor în locurile publice și de-a lungul străzii principale.

În comună nu sunt suficiente spații de agrement amenajate. Străzile centrale și unele secundare din localitățile comunei Sărata Veche sunt iluminate. În schimb unele din **străzile secundare din comună sunt iluminate în mică măsură**. **46%** din respondenți consideră că nu toate străzile sunt iluminate pe timp de noapte. Doar **48%** din respondenți au confirmat că locuiesc pe străzi iluminate. Lipsa iluminatului mărește gradul de nesiguranță după lăsarea întinericului și creează disconfort pentru locuitorii din preajmă.

Priorități identificate pentru domeniul SPAȚII ȘI CLĂDIRI PUBLICE:

- ◆ Instalarea rampelor și balustradelor la intrarea în clădirile publice;
- ◆ Încălzirea tuturor clădirilor publice pe timp de iarnă;

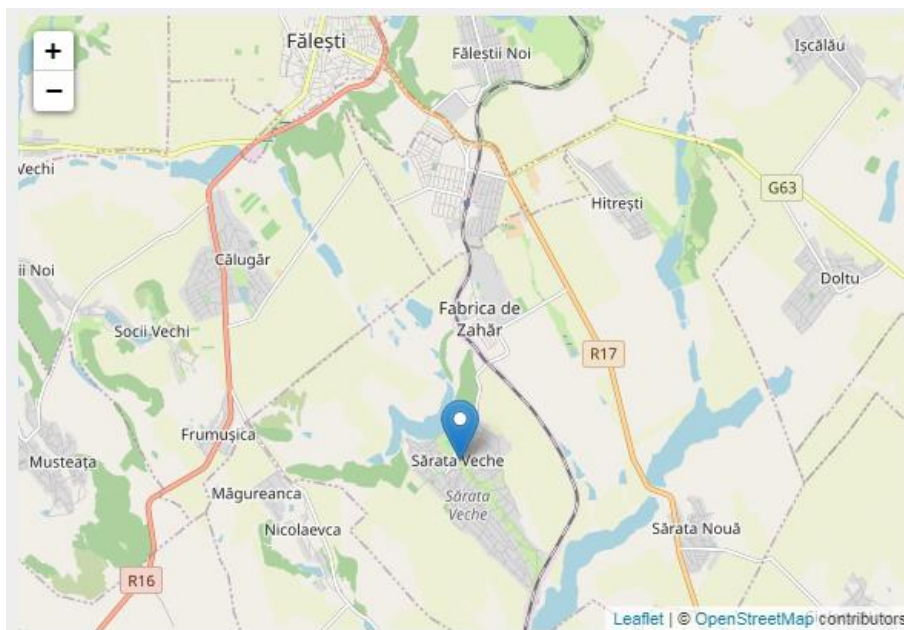
- ◆ Instalarea scaunelor în spațiile publice (IMSP OFM și OP ar fi locurile prioritare, dar și la poarta școlii, în fața primăriei) - bănci cu spate pentru confort sporit. În condiții de pandemie, este indicată instalarea băncilor la o distanță acceptabilă din punct de vedere a normelor sanitare;
- ◆ Amenajarea mai multor spații unde locuitorii să se poată aduna pentru socializare și odihnă;
- ◆ Instalarea în parc a băncilor, a unui foisor pentru activități de grup și a unei scene de vară;
- ◆ Alocarea unei încăperi pentru vârstnici unde ar putea să se adune, să comunice și să practice diverse activități de relaxare (domino, cercuri dans).
- ◆ Amenajarea a cel puțin un WC curat și civilizat în toate cele trei localități;
- ◆ Iluminarea străzilor auxiliare din comună;

La acest capitol putem menționa că se observă o activitate a APL, deoarece majoritatea problemelor în viziunea respondenților trec cu puțin peste media 50%, ceea ce comparativ cu situația pe țară este un indiciu bun, problema stringentă rămâne a fi un WC public bine amenajat.

TRANSPORT

O mare parte a drumurilor din sat sunt deteriorate¹.

Drumul R17 care traversează o parte a satului Sărata Veche a fost reparat în ultimii 4 ani. Astfel au fost reparate drumurile adiacente: 12 străzi Sărata Veche – dintre care 2 cu asfalt iar restul în variantă albă de pietriș, 2 străzi la Sărata Nouă – una cu asfalt, alta în variantă albă cu pietriș, și 2 străzi la Hitrești – una cu asfalt,

alta în variantă albă cu pietriș. Analizând datele referitor la rețeaua rutieră națională se observă că din toate cele trei localități Sărata Veche este localitatea mai îndepărtată de drumul național R17, respectiv reparația și întreținerea drumurilor este repartizată proporțional.

Drumurile din comună nu sunt în totalitate amenajate cu trotuare. În lipsa trotuarelor pietonii sunt nevoiți să se deplaseze pe carosabil. În aceste condiții, deplasarea elevilor de la și spre școală, deplasarea persoanelor în vârstă, cu mobilitatea redusă sau a persoanelor cu cărucioare este extrem de anevoioasă și periculoasă. La fel și deplasarea pe biciclete și trotinete este dificilă și periculoasă în lipsa trotuarelor.

În comună există transport local, dar cu un grafic incomod. Microbuzele nu sunt adaptate pentru îmbarcarea și debarcarea persoanelor cu mobilitate redusă - **33%** consideră că **transportul public nu este disponibil pentru toți vârstnicii**. Totodată, condițiile din microbuze sunt precare (înghesuală, murdărie). În privința graficului de circulație, opiniile locuitorilor sunt împărțite: **30%** consideră că **graficul nu este comod**, iar **61%** consideră că este comod.

Lipsa graficului comod a transportului local este resimțită de localnici, mai ales cu privire la persoanele cu mobilitate redusă: **48%** din respondenți consideră o problemă serioasă faptul că **vârstnicii cu grad redus de mobilitate nu se deplasează cu transportul public local la instituțiile publice din localitate**.

¹ Sursă hartă: <https://www.google.com/maps>

În comună stațiile de așteptare nu sunt amenajate într-o anumită măsură. Confortul la așteptarea transportului - protejarea de soare, ploaie și vânt, mai ales pentru persoanele mai sensibile este un factor important. **64%** din respondenți consideră că **stațiile de așteptare nu sunt amenajate și nu este afișat graficul de circulație**, iar **26%** consideră că **sunt amenajate**, iar **9%** nu cunosc dacă există vreă problemă legată de amenajarea stațiilor. În comună sunt amenajate trei treceri de pietoni.

Priorități identificate pentru domeniul TRANSPORT:

- ◆ *Construirea și amenajarea stațiilor cu afișarea graficului de circulație;*
- ◆ *Repararea drumurilor principale și auxiliare din comună;*
- ◆ *Amenajarea trotuarelor pe străzile din comună;*
- ◆ *Suplinirea microbuzelor sau detașarea unui autobuz mai mare pentru rutele din localitate;*
- ◆ *Dotarea transportului cu rampe de acces și balustrade;*
- ◆ *Introducerea unui transport special (taxi social) pentru persoanele în etate, cu grad de dizabilitate, cele care au nevoi stringente, pentru deplasare la ambulatoriu și la poștă;*
- ◆ *Extinderea orarului de circulație cu o rută după masă în jurul orelor 16.00-17.00;*
- ◆ *Extinderea traseului transportului public până la capătul satului;*
- ◆ *Amenajarea de treceri de pietoni la ieșirile la străzile centrale, unde se întoarce transportul, la magazin, etc;*

La acest capitol situația per ansamblu demonstrează o infrastructură satisfăcătoare, nivelul este sub 50%, unica problemă stringentă ce se profilează este lipsa amenajării și dotării a stațiilor de așteptare cu graficul circulației transportului public.

LOCUIŢE

Locuințele mai multor vârstnici prezintă risc sporit de accidente inclusiv incendii. În general, casele vârstnicilor (ca și majoritatea celorlalte locuințe) nu sunt conectate la apeduct și canalizare, nu au WC. În comună sunt vârstnici care au case în stare avariata. Printre zonele cu probleme se numără ușile, geamurile sau chiar elementele de construcție avariate. Aceste deficiențe fac locuința neconfortabilă, mai ales în perioada rece a anului. O altă problemă întâlnită este starea sanitară proastă a locuințelor. Un pericol deosebit sunt sobele avariate care reprezintă risc de incendiere sau intoxicare. **21%** din respondenți consideră că locuințele vârstnicilor prezintă risc sporit de accidente și doar **50%** - consideră că locuințele nu prezintă pericol. Un număr limitat de locuințe (ale persoanelor cu dizabilități, care stau la pat) au instalate detectoare de fum. **47%** consideră necesară dotarea locuințelor vârstnicilor cu detectoare de fum.

Mai mulți vârstnici se simt neglijați de comunitate și de autoritățile locale, mai ales în momentele mai dificile ale anului. **32%** - consideră că **autoritățile locale și nici vecinii nu ajută persoanele în etate pe timp de iarnă**. Una din temele mai dureroase este asigurarea cu lemne de foc pentru perioada rece a anului: **29%** - au menționat că **vârstnicii și persoanele cu dizabilități nu sunt ajutați cu lemne de foc pe timp de iarnă**, pe când **45%** din respondenți au menționat că acestor două categorii de cetățeni li se acordă lemne de foc pe timp de iarnă.

Priorități identificate pentru domeniul LOCUINȚE:

- ◆ *Întocmirea bazei de date cu locuințele în stare proastă ale vârstnicilor cu implicarea tinerilor, asistentului social și consilierilor locali.*
- ◆ *Dotarea locuințelor vârstnicilor cu detectoare de fum;*
- ◆ *Asigurarea vârstnicilor cu lemne și cărbuni pentru perioada rece a anului;*
- ◆ *Ajutarea persoanelor în etate la treburile casnice de către voluntari;*

La acest capitol situația locuințelor este bună, unica problemă ar fi dotarea cu detectoare de fum.

PARTICIPARE SOCIALĂ

Vârstnicii care nu mai sunt încadrați în câmpul muncii ies din circuitul social. Mediul social al acestora se reduce la rude (dacă sunt în sat) și vecini. Vârstnicii care continuă să fie angajați socializează mai mult, inclusiv la activități și evenimente publice din comună. **22%** consideră că **nu există oportunități**

pentru a facilita întâlnirile între persoanele în etate. Unele grupuri formate pe anumite interese comune socializează: de exemplu, câțiva bărbați se întâlnesc și joacă domino, cărți, dar preponderent în barurile din sat pentru că lipsesc spații dedicate pentru activități de socializare. Situația persoanelor imobilizate este mai complicată: **12%** consideră că **persoanele cu mobilitatea redusă sau imobilizate nu sunt vizitate la domiciliu.**

Vârștii participă foarte puțin la evenimentele socio-culturale din comună - **26%** au menționat că **vârștii nu participă la activitățile socio-culturale.** Evenimentele publice care se desfășoară în comună, nu sunt suficient de incluzive, Totodată, **17%** menționează că **vârștii nici nu sunt implicați în organizarea diferitor evenimente publice în comunitate.** Acest aspect afectează simțul de apartenență la evenimentele publice și contribuie la marginalizare. În privința evenimentelor care se organizează în localitate (de exemplu Hramul satului), **12%** consideră că acestea **nu sunt inter generaționale și nu implică persoane de diferite vârste.**

Priorități identificate pentru domeniul PARTICIPARE SOCIALĂ:

- ◆ *Organizarea activităților de socializare tematice pe interese pentru vârstnici (de exemplu: ansamblu vocal-instrumental, serate, adunări, dansuri, discoteci pentru bătrâni, domino, țesut, întâlniri pe anumite teme, șezători, evenimente culturale, cerc de obiceiuri naționale, o sală de relaxare cu saună, masaj și bazin, concerte, sfaturi cum să ieșim din greutate);*
- ◆ *Implicarea vârstnicilor în activitățile publice și în organizarea actelor de caritate;*
- ◆ *Organizarea mai multor sărbători în sat cu subiecte de interes și pentru vârstnici (de exemplu: Ziua Familiei, Ziua Bunicuțelor și a Buneilor, Ziua oamenilor în etate, iarmaroc-uri pentru gospodine, Festivalul Pădurii, primăvara (un festival specific satului), Sărbătoarea plăcintelor, Ziua roadei, Ziua Bisericii, Hramul satului „Ziua Comunei”);*

Referitor la acest capitol se observă o participare socială, unicul indicator care este puțin peste 25% indică că vârstnicii nu participă la activități socio-culturale, care este unul foarte bun comparativ cu indicatorul dar pe țară și alte comunități. Astfel 57% din respondenți împărtășesc ideea ca vârstnicii participă la activități socio-culturale, Altele 53% din respondenți menționează că persoanele în etate sunt implicate în organizarea evenimentelor socio-culturale, chiar și persoanele cu mobilitate redusă sunt vizitate la domiciliu – fapt confirmat de 73% din respondenți.

Toate cele expuse mai sus vin să concluzioneze o participare civică a persoanelor în etate dar și un dialog dintre aceștia, APL și societatea civilă.

RESPECT ȘI INCLUZIUNE SOCIALĂ

Analiza situației a arătat că există o percepție acută a persoanelor vârstnice că sunt excluse de la activitățile publice din comună **30%** din respondenți consideră că **autoritățile locale și oamenii din localitate nu sunt preocupați de persoanele în etate și nevoile vârstnicilor.**

În plus, vârstnicii au percepția că nu sunt respectați de ceilalți membri ai comunității și resimt o diviziune între generații și o lipsă de comunicare între diverse grupuri sociale. **49%** dintre respondenți consideră că **tinerii nu manifestă o atitudine respectuoasă față de persoanele în etate.** **40%** au menționat că **persoanele în etate sunt uneori tratate cu mai puțin respect** de către locuitorii mai tineri. Locuitorii au semnalat atitudine brutală sau nerespectuoasă față de vârstnici .

Datorită experienței și cunoștințelor, vârstnicii ar putea contribui la procesele decizionale locale și adoptarea unor decizii mai bune pentru comunitate. Totuși, **41%** consideră că **vârștii nu sunt invitați la ședințele CL și contribuția vârstnicilor la nivel de comunitate nu este apreciată.**

Priorități identificate pentru domeniul RESPECT ȘI INCLUZIUNE SOCIALĂ:

- ◆ *Omagierea vârstnicilor la aniversări cu cifre rotunde. Menționarea meritelor vârstnicilor la activități publice;*
- ◆ *Desfășurarea de activități în comun a tinerilor cu vârstnicii, pentru schimb de experiență și cunoștințe (mese rotunde, discuții pe diferite teme);*
- ◆ *Implicarea părinților în educație, ocupații pentru copii cu dizabilități;*

♦ *Organizarea ședințelor cu participarea/invitarea vârstnicilor pe subiecte referitoare la deciziile discutate, unde vârstnicii să aibă posibilitatea de exprimare a opiniei;*
Ceea ce ține domeniul Respect și incluziune socială se observă ca problemele din acest domeniu prevalează puțin sub media 50%, ceea ce demonstrează un nivel satisfăcător comparativ cu alte domenii și localități, fapt despre care ne vorbește și indicatorul general ca acest domeniu în proporție de 40% are nivel de acoperirea a nevoilor vârstnicilor.

Ca idee pentru îmbunătățirea dialogului dintre APL, societatea civilă și persoanele în etate, precum și pentru îmbunătățirea dialogului dintre generații, s-ar putea forma pentru fiecare mahala un fel de micro consiliu din care să facă parte consilierii responsabili de fiecare mahala și câte un reprezentant din fiecare mahala, o persoană cu drept de vot consultativ nu electiv. Acest reprezentant va informa celelalte persoane (ar fi o alternativă perfectă a adunărilor locale, ținând cont de pandemie, și va scădea puțin din sarcinile primăriei, deoarece oamenii vor fi informați din prima sursă și nu vor merge la primărie pentru orice informație).

PARTICIPARE CIVICĂ ȘI ANGAJARE

Persoanele în etate nu au oportunități de angajare în câmpul muncii - 53% împărtășesc această opinie. În Sărata Veche sunt puține oportunități de angajare în afara muncilor agricole necalificate. Printre vârstnici sunt puțin angajați. Totuși sunt vârstnici care se implică în activități voluntare. **6%** menționează că **autoritățile locale nu susțin inițiativele și activitățile de voluntariat realizate de persoanele în etate**. Și mai complicată este situația persoanelor cu nevoie speciale: **38% consideră că persoanele în etate cu nevoi speciale nu au acces la activități de voluntariat**.

Învățarea continuă este o necesitate în realitatea dinamică, în continuă digitalizare în care trăim. Cunoștințele și abilitățile noi ar permite persoanelor în etate să rămână conectați la schimbările și provocările sociale contemporane. Totuși, **33%** consideră că persoanele în etate **au puține oportunități să învețe lucruri noi și să fie activi social**.

O serie de probleme au fost identificate și în privința proceselor decizionale din comună. Mai mulți membri ai comunității împărtășesc opinia că oamenii din localitate nu cunosc că ședințele consiliului sunt publice și că ar putea asista la ședințe. În plus, mai multe voci susțin că comunitatea nu este informată despre când au loc ședințele consiliului local și nu se pun anunțuri în sat pe panouri. **31%** consideră că **vârstnicii nu sunt bine reprezentați nici în comisiile locale și nici nu participă în procesul de luarea a deciziilor**, pe când **32%** consideră că vârstnicii se implică în acest proces.

Priorități identificate pentru domeniul PARTICIPARE CIVICĂ ȘI ANGAJARE:

- ♦ *Organizarea vârstnicilor în cercuri pe interese (împletit, șah, domino, biliard, ansamblu, întruniri, șezători, vizite la muzeu) pentru socializarea și păstrarea contactelor sociale;*
- ♦ *Culegerea de propuneri de la vârstnici referitor la necesitățile lor de învățare;*
- ♦ *Stimularea vârstnicilor în utilizarea resurselor digitale (computere conectate la internet) din incinta bibliotecii locale;*
- ♦ *Plasarea anunțurilor la panourile de afișaj referitor la ședințele consiliului local;*
- ♦ *Invitarea la ședințele consiliului a persoanelor în etate;*

Unica problema care se profilează puțin mai mult peste 50% este problema angajării persoanelor în etate, care de fapt este o problemă majoră per ansamblu pe țară, în rest stringența problemelor la acest capitol nu depășesc 40%.

COMUNICARE ȘI INFORMARE

Informația de interes public nu este comunicată eficient comunității, în special persoanelor vârstnice. **16%** consideră că **vârstnicii nu sunt informați despre activitățile care se organizează în localitate** și **55%** consideră că sunt informați. Majoritatea tinerilor se informează din spațiul informațional digital prin intermediul telefoanelor mobile sau altor dispozitive electronice. Persoanele vârstnice sunt

conectate mai puțin sau deloc la spațiul digital. **24%** consideră că **persoanele în etate nu au acces la computere și internet în spații sau instituții publice.**

Adunări ale satului nu s-au organizat demult în Sărata Veche, iar **19%** consideră că persoanele în etate nu sunt implicate voluntar în calitate de experți diseminatori de informație și formatori/traineri.

Informarea vârstnicilor cu privire la ce se întâmplă în localitate se face prin anunțuri scrise pe panourile informative sau verbal. Chiar dacă sunt panouri la magazine, primărie, IMSP OMF, la stații, acolo nu se plasează întotdeauna informația. **27%** consideră că **informația plasată pe panourile informative nu este expusă pe înțelesul persoanelor în etate.** Multe din persoanele vârstnice au deficiențe de vedere, auz sau mobilitate redusă. Chiar dacă anunțurile imprimate sunt plasate pe panourile de informație nu toată lumea le poate citi. Pentru unele persoane este greu să ajungă în fața unui panou. Alte persoane nu pot citi textul pentru că acesta este ilizibil, prea mărunț, contrastul nu este potrivit sau este scris într-un limbaj prea sofisticat.

Priorități identificate pentru domeniul COMUNICARE ȘI INFORMARE:

- ◆ Organizarea de lecții la calculatoare pentru vârstnici, mese rotunde, seminare, training-uri;
- ◆ Organizarea de adunări la nivel de localitate și de mahalale și discutarea problemelor localității cu cetățenii;
- ◆ Instalarea mai multor panouri informative;
- ◆ Plasarea informației cu privire la ședințe pe pagina de Facebook a primăriei; Plasarea și actualizarea informației pe panourile informative (a informației despre ședințe, ordinea de zi) într-o formă și conținut accesibilă vârstnicilor;
- ◆ Înființarea unui radio local;

La acest capitol situația este una dintre cele mai bune per ansamblu pe toate domeniile deoarece indicele stringenței pe probleme puțin depășește 25%, ceea ce este un indicator foarte bun, iar nivelul de acoperire a nevoilor vârstnicilor pe acest domeniu este 40%.

SERVICII INCLUZIVE

Oferta de servicii din comuna Sărata Veche, include servicii educaționale, medicale, comerț (magazine), lucrări mecanizate, servicii de transport, conexiune la televiziune digitală, telefonie fixă și mobilă. Totodată, în localitate nu este o frizerie și salon de frumusețe, croitorie, atelier de repararea încălțăminte și hainelor, atelier de reparație a aparatelor electrice, piață sau cantină socială.

În localitate există un apeduct. Locuitorii, inclusiv cei vârstnici consumă apă și din fântâni, care nu este întotdeauna de calitate. **21%** confirmă că **persoanele în etate nu au acces la servicii de aprovizionare cu apă**, de altfel ca și ceilalți locuitori din Sărata Veche.

În comună există servicii de colectare și selectare a gunoiului cu un management bine determinat, gospodăriile sunt asigurate cu tomberoane. Persoanele în etate și cu dezabilități au acces și facilități **la servicii de colectare a deșeurilor.** Locul pentru depozitarea deșeurilor din localitate este autorizat și amenajat. Deșeurile se transportă la groapă cu tractorul care-l colectează separat de la fiecare gospodărie.

13% afirmă că **vârstnicii nu au acces la servicii de îngrijiri sociale și medicale** atunci când apare o astfel de nevoie, pe când **60%** consideră că au acces. Totodată, **9%** consideră că **nu sunt suficienți asistenți medicali în comunitate.** Conform unor păreri, lucrătorii sociali și medicali existenți lucrează și își îndeplinesc conștiincios atribuțiile de serviciu, inclusiv serviciile de îngrijiri integrate la domiciliu. În plus, **33%** consideră că în localitate nu sunt programe educaționale pentru îngrijirea persoanelor în vârstă.

Totuși **10%** din respondenți au confirmat că **persoanele în etate și locuitorii în general nu au acces la servicii farmaceutice.**

Priorități identificate pentru domeniul SERVICII INCLUZIVE:

- ◆ Finalizarea apeductului și lansarea serviciului de aprovizionare cu apă și canalizare în toate satele din comună;
- ◆ Atragerea specialiștilor tineri în funcțiile de asistenți sociali și lucrători medicali;
- ◆ Îngrijiri integrate la domiciliu, servicii sociale de la stat; servicii medicale la domiciliu;
- ◆ Organizarea serviciilor stomatologice;
- ◆ Redeschiderea unei farmacii veterinare în comună;
- ◆ Prestarea de servicii de zi pentru vârstnici, susținerea socială a vârstnicilor;

Deși gradul de stringență este puțin peste 20% a serviciilor existente, per general acoperirea nevoilor este de 24%, ceea ce a scos la iveală necesitatea fie a modernizării serviciilor existente sau înlocuirea acestora, precum și necesitatea unor servicii inexistente.

Este de menționat și importanța faptului că 69% din respondenți consideră că există suficienți asistenți medicali în comunitate, ceea ce demonstrează prezența la un nivel înalt a acestor servicii. Cele spuse anterior mai sunt confirmate de 60% din respondenți care menționează existența accesului la serviciile socio-medicale.

O situație și mai îmbucurătoare este accesul la serviciile de colectare a deșeurilor solide – fapt confirmat de 76% respondenți, și 72% pentru serviciile de aprovizionare cu apă.

Sinteza problemelor identificate

Cele mai multe probleme cu un grad mare de preocupare din partea vârstnicilor au fost identificate în domeniul spațiilor și clădirilor publice din localitate. Problemele din acest domeniu sunt confirmate de peste 79% din respondenți. Problemele din domeniile Transport, Locuință, și Participare socială și informare sunt resimțite de 48%-50% din respondenți, iar problemele din celelalte domenii sunt confirmate de respondenți în proporție de 56%-62%.

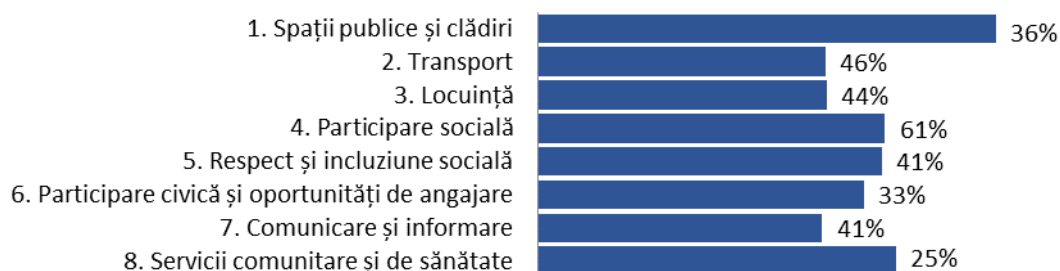

Figura 6. Media gradului de confirmare a problemelor / îngrijorărilor pe domenii

Dacă divizăm problemele în funcție de mediul pe care îl afectează, putem deosebi probleme care afectează mediul fizic și tangibil din comună (tot ce ține de infrastructura fizică) și mediul social (include obiceiurile locale, relațiile dintre locuitori și alte aspecte intangibile și invizibile).

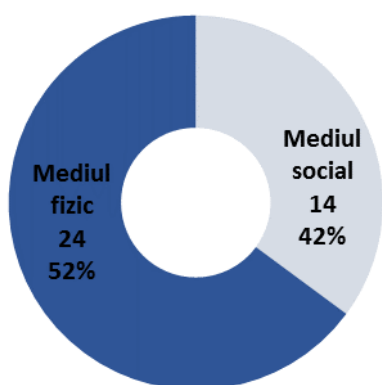

Figura 7. Distribuția problemelor după mediul pe care îl afectează (fizic vs social)

Din totalul de 37 de probleme și îngrijorări identificate, cea mai mare parte se referă la aspecte care țin de mediul social din comuna Sărata Veche.

24 dintre problemele descrise (65%) vizează aspecte legate de implicarea în viața socială, participarea în procese decizionale și în viața civică, relațiile dintre generații, ajutorul și atenția față de nevoile speciale ale vârstnicilor și altor persoane vulnerabile.

Alte 13 probleme (35%) se referă la probleme și îngrijorări referitoare la infrastructura din localitate (drumuri deteriorate, lipsa trotuarelor, acces dificil în clădiri, lipsa spațiilor de odihnă și agrement, stații neamenajate).

Chiar dacă sunt mai puține la număr, problemele care țin de mediul fizic sunt resimțite mai intens de către populația vârstnică din Sărata Veche. Media gradului de confirmare a problemelor din mediul fizic a fost de 46%. Aceste probleme se concentrează în patru din cele opt domenii analizate (Spații publice și clădiri (53%), Transport (44%), Locuință (23%) și Servicii comunitare și de sănătate (62%).

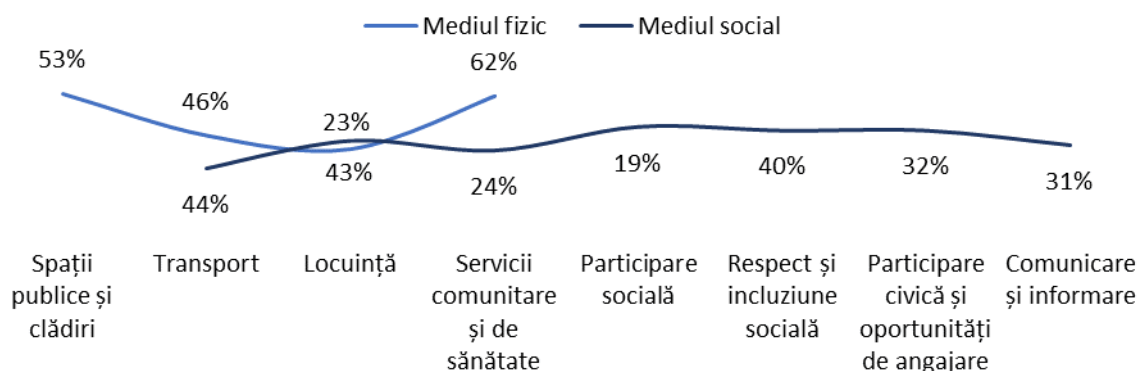

Figura 8. Gradul de confirmare al problemelor din mediul social vs. mediul fizic

Problemele din mediul social au o media de confirmare de 42%. Aceste probleme sunt întâlnite în toate cele opt domenii, cu excepția domeniului referitor la Spații publice și clădiri.

Conform opiniei vârstnicilor extrasă din concluziile studiului referitor la percepția privind conceptul de „Comunitate Prietenoasă Vârstei”, nivelul de acoperire a nevoilor vârstnicilor din aceste localități până la momentul anului 2020, era în jur de 28%. Ținta strategiei curente este să propună soluții de rezolvare a cât mai multe din problemele identificate, pentru îmbunătățirea atât a mediului fizic din comună, cât și a mediului social.

ANALIZA SWOT

Puncte tari	Puncte slabe
Performanță	
<ul style="list-style-type: none"> • APL și organizațiile societății civile din comună sunt deschise și dornice să adapteze infrastructura fizică și socială la necesitățile persoanelor de toate vârstele. • APL Sărata Veche are reputație bună în regiune. • Experiență în crearea și administrarea ONG-urilor, scriere de proiecte. 	<ul style="list-style-type: none"> • Insuficiența specialiștilor în scrierea și implementarea proiectelor
Finanțare, resurse, capacitate de operare și proceduri interne	
<ul style="list-style-type: none"> • Bugetul local poate susține cheltuieli anuale moderate care pot soluționa unele probleme identificate. • Aparatul administrativ al primăriei are experiența și expertiza necesară pentru implementarea strategiei. 	<ul style="list-style-type: none"> • Resurse limitate în bugetul public local.
Comunicare	
<ul style="list-style-type: none"> • 80% din gospodăriile comunității sunt conectate la una din rețelele de internet ce oferă posibilitatea de a capta informații de pe diferite rețele sociale • Primăria comunei Sărata Veche dispune de pagina web, pagină de Facebook și grup pe Viber de unde cetățenii pot afla cele mai recente informații și evenimente și pot participa la diverse sondaje și să-ți expună punctul de vedere în legătură cu diverse probleme. 	<ul style="list-style-type: none"> • Slaba implicare a locuitorilor satului în procesul de luare a deciziilor.
Oportunități	Amenințări
Finanțare	
<ul style="list-style-type: none"> • Soluționarea unei mari părți din problemele identificate (în special cele care țin de mediul social) nu presupun resurse financiare mari. • Disponibilitatea AO „CASMED” de a acorda susținere pentru implementarea planului prin intermediul proiectului ”Îmbătrânire și Sănătate” implementat cu suportul financiar al Crucii Roșii din Elveția. • Alți parteneri de dezvoltare ar putea fi dispuși să susțină soluționarea unor probleme, în special cele legate de mediul 	<ul style="list-style-type: none"> • Bugetul local este în general insuficient pentru a acoperi toate necesitățile vârstnicilor din comună. • Bugetele publice ar putea scădea din cauza crizei economice cauzate de pandemia de COVID-19 (în special investițiile în infrastructură).

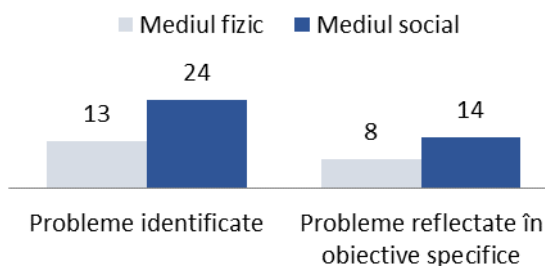
<p>social din comună.</p> <ul style="list-style-type: none"> Localnicii plecați la muncă peste hotare ar putea fi interesați să contribuie la proiectele de dezvoltare locală. 	
<p>Parteneriate, participare, conștientizare comunitară și vizibilitate</p>	
<ul style="list-style-type: none"> În comună au fost formate și activează deja Grupul de seniori „Țărăncuța” și Comitetul Coordonator Local – dispuse să acorde sprijin în implementarea conceptului de „Comunitate prietenoasă vârstei”. Capacități bune ale factorilor interesați în domeniul atragerii fondurilor Expertiza AO „CASMED” în implementarea conceptului „Comunității prietenoase vârstei” în alte localități din Republica Moldova. 	<ul style="list-style-type: none"> Populația comunei ar putea fi mai puțin disponibilă pentru implicarea în activități de grup pe durata pandemiei de COVID-19. Conceptul de „Comunitate prietenoasă vârstei” încă nu este pe deplin cunoscut în comună și ar putea să nu se bucure de susținerea majorității.
<p>Tendențe economice, demografice, sociale și culturale</p>	
<ul style="list-style-type: none"> Infrastructura locală permite modelarea și adaptarea conform necesităților persoanelor de diferite vârste. Există cerere din partea populației din comună pentru adaptarea mediului fizic și social și acomodarea la necesitățile populației vârstnice și a celei tinere. 	<ul style="list-style-type: none"> Populația comunei îmbătrânește, ponderea persoanelor vârstnice este în creștere. Persistă percepția tinerilor că vârstnicii sunt o povară. Atenția populației pe mărirea veniturilor/bunăstării și ignorarea aspectelor care țin de relaționare intracomunitară. Pandemia de COVID-19 este în plină dezvoltare, iar restricțiile și riscurile legate de răspândirea pandemiei se vor menține cel puțin pe parcursul anului 2021.

OBIECTIVE

Pentru cele opt domenii abordate în cadrul conceptului de „Comunitate prietenoasă vârstei” au fost formulate șapte obiective strategice pentru perioada 2021-2023.

Obiectivele au fost stabilite ținând cont de problemele identificate în cele opt domenii. Pentru soluționarea problemelor analizate au fost stabilite ținte concrete incluse în obiective specifice. Obiectivele specifice vizează 22 din cele 37 de probleme identificate și descrise, ceea ce reprezintă 60% din totalul problemelor descrise.

Divizate pe mediul la care se referă, obiectivele specifice vizează 14 (62%) din cele 24 de probleme din mediul social și 8 (58%) din cele 13 problemele identificate în mediul fizic.

Figura

9. Numărul de probleme ale vârstnicilor din Sărata Veche vizate în obiectivele specifice

Cele mai multe probleme identificate și neacoperite de obiectivele strategice se referă la domeniile Servicii comunitare și de sănătate, Participare civică și oportunități de angajare și Transport.

Domenii	Obiective generale	Obiective specifice
I. Transport	1. Asigurarea accesului populației comunei Sărata Veche la servicii calitative de transport public	1.1 Instalarea stațiilor de așteptare și amenajarea acestora cu bănci și panouri informative privind graficul de circulație.
		1.2 Repararea, amenajarea și întreținerea arterelor de drum principal, trotuarelor de pe strada centrală a comunei.
II. Spații publice și clădiri	2. Adaptarea clădirilor publice și spațiilor exterioare la necesitățile vârstnicilor	2.1 Amenajarea intrărilor în toate clădirile publice din comună cu rampe și balustrade până în 2021.
		2.2 Amenajarea spațiilor adiacente principalilor prestatori de servicii pentru vârstnici și a spațiilor de agrement, cu bănci și utilități moderne.
		2.3 Instalarea băncilor de odihnă de-a lungul străzii centrale
		2.4 Iluminarea străzilor secundare/adiacente din Sărata Veche.
III. Comunicare și informare	3. Sporirea accesului locuitorilor comunei la posibilități de	3.1 Adaptarea la necesitățile vârstnicilor a conținutului și formei informației plasate în sistemul de afișare din comună.

Domenii	Obiective generale	Obiective specifice
	comunicare și informare	<p>3.2 Dezvoltarea sistemului de informare audio a populației din comună.</p> <p>3.3 Creșterea numărului de utilizatori vârstnici a resurselor digitale pentru comunicare și informare, din dotarea bibliotecii comunei.</p>
IV. Participare socială/ civică	4. Ridicarea gradului de participare a persoanelor vârstnice în viața comunității	<p>4.1 Instituirea și desfășurarea începând cu anul 2021 a 2-3 evenimente locale anuale/ sezoniere cu participarea vârstnicilor atât la faza de organizare cât și la cea de desfășurare.</p> <p>4.2 Susținerea financiară a inițiativelor comunitare parvenite din partea grupului de seniori și a altor persoane active din comunitate.</p> <p>4.3 Reparația și amenajarea unui centru socio – cultural pentru vârstnici în 2021 (cu suportul mini-grantului oferit de AO „CASMED”).</p>
V. Respect și incluziune socială	5. Promovarea experienței și meritelor locuitorilor de vârstă a treia din comuna Sărata Veche	<p>5.1 Desfășurarea activităților comune cu participarea vârstnicilor și a tinerilor din comunitate pentru transferul de cunoștințe și experiențe, începând cu sfârșitul anului 2021.</p> <p>5.2 Mobilizarea echipelor de voluntari pentru suportul persoanelor vârstnice cu lucrul din gospodărie.</p> <p>5.3 Instituirea de ceremonii solemne publice pentru omagierea persoanelor vârstnice</p>
VI. Suport din partea comunității și servicii de sănătate	6. Crearea și menținerea serviciilor comunitare pentru îmbunătățirea nivelului de trai al locuitorilor din comuna Sărata Veche, cu accent pe persoanele vârstnice	<p>6.1 Procurarea serviciului de îngrijiri integrate socio-medicale la domiciliu de la prestatori privați tuturor vârstnicilor care solicită</p> <p>6.2 Crearea în comună, începând cu anul 2021, a serviciului notarial săptămânal pentru toți beneficiarii</p> <p>6.3 Modernizarea serviciului de aprovizionare cu apă</p>
VII. Locuințe	7. Asigurarea securității și siguranței vârstnicilor din comuna Sărata Veche	<p>7.1 Evaluarea până în 2022 a stării locuințelor persoanelor în etate din comunitate pentru identificarea factorilor de risc pentru viață și sănătate</p>

Domenii	Obiective generale	Obiective specifice
		7.2 Dotarea până în 2022 a locuințelor tuturor vârstnicilor (doritori) din comunitate cu detectoare de fum.

IMPLEMENTAREA STRATEGIEI

Strategia de dezvoltare a Comunității prietenoase vârstei în comuna Sărata Veche pentru perioada 2021-2023 este o anexă a Planului Strategic de Dezvoltare Socio-Economică a comunei Sărata Veche 2020-2025. Strategia nu substituie Planul strategic de bază, dar este complementară acestuia și are scopul de a fortifica abordarea locală pentru construirea unei Comunități prietenoase vârstei în comuna Sărata Veche.

Rolurile actorilor locali în implementarea strategiei

Primăria comunei Sărata Veche are rolul central în implementare strategiei și responsabilitatea directă de implementare a strategiei. În acest scop, primăria va utiliza atribuțiile și competențele întregului aparat. Pentru asigurarea implementării, primăria va adopta o atitudine pro activă de identificare și atragere a resurselor necesare pentru acțiunile planificate și va facilita relațiile cu eventualii donatori.

Consiliul local al comunei Sărata Veche, va susține implementarea strategiei prin adoptarea deciziilor necesare atât în cadrul exercițiilor bugetare anuale cât și în cadrul unor acțiuni neplanificate. De asemenea, membrii consiliului vor face dovadă de responsabilitate socială și atitudine favorabilă dezvoltării comunității prietenoase vârstei și în toate celelalte activități curente pe care le desfășoară.

Comitetul Coordonator Local a fost implicat activ la etapa de analiză a problemelor din comunitate și de elaborare a Planului de acțiuni pentru rezolvarea problemelor identificate. La etapa de implementare, Comitetul coordonator va monitoriza participativ implementarea planului de acțiuni. Comitetul mai are rol de suport cu atribuția de creștere a gradului de conștientizare din partea populației a importanței comunității prietenoase vârstnicilor și respectiv asigurarea unui grad sporit de susținere a acțiunilor propuse în plan.

Grupul de inițiativă locală este responsabil de implementarea unui șir de acțiuni (expres prevăzute în planul de acțiuni) care vizează organizarea și desfășurarea de activități cu implicarea vârstnicilor, care implică responsabilități de mobilizare, promovare și mediatizare în cadrul comunei Sărata Veche.

Toți actorii menționați din comuna Sărata Veche se vor implica în acțiuni de schimb de informații și experiență la toate nivelurile cu alte localități în care s-au implementat sau urmează să se implementeze strategii similare, pentru a construi o abordare regională unei comunități prietenoase vârstei.

Resursele

Acțiunile incluse în strategie vor fi realizate prin intermediul resurselor alocate din bugetul local, contribuția voluntară a localnicilor, dar și prin atragerea și direcționarea surselor extrabugetare oferite de partenerii de dezvoltare.

Una din sursele importante de luat în considerare pentru susținerea acțiunilor incluse în planul de acțiuni este proiectul „Îmbătrânire și Sănătate” implementat de către AO „CASMED” cu suportul financiar al Crucii Roșii din Elveția.

Monitorizarea

Strategia este construită în baza abordării de management orientat pe rezultate. Această abordare pune accent pe atingerea rezultatelor scontate pentru soluționare problemelor identificate la etapa de analiză a situației vârstnicilor din comună. Din acest motiv, monitorizarea implementării strategiei va fi realizată în măsură mai mare prin verificarea indicatorilor de rezultat și în măsură mai mică a indicatorilor de proces.

Controlul asupra implementării strategiei revine Primăriei comunei Sărata Veche, care va colabora cu părțile interesate interne și externe pentru a îndeplini obiectivele.

Progresul implementării strategiei va fi monitorizat și revizuit anual prin:

- Feedback informal de la comunitate sau prin sondaje comunitare.
- Monitorizarea regulată a schimbărilor din comună și din mediului extern, care ar putea determina modificarea acțiunilor planificate.
- Rapoarte anuale de progres a implementării strategiei: Rapoartele vor fi întocmite în formă liberă, cu verificarea exhaustivă a indicatorilor de progres incluși în planul de acțiuni.

ANEXA 1. PLANUL DE ACȚIUNI 2021-2023

APROBAT
Prin decizia Consiliului local Sărata Veche
Nr. _____ din _____

Aspecte	Obiective	Indicatori	Acțiuni	Termen de realizare	Responsabili de implementare	Responsabili de monitorizare
1. Transportul	<i>Asigurarea accesului populației comunei Sărata Veche la servicii calitative de transport public</i>	1,5 km: str. Hârtopului, str. 2 Frăției, str. 3 Frăției; 3 km drumul central; str. Libertății, str. Păcii, str. Luceafărul, str. Tineretului.	1.1 Reparația drumurilor locale deteriorate în s. Sărata Veche.	2022- 2023	APL	Gilca Eugenia Paladi Varvara
		1 km de drum, s. Sărata Nouă: str. Ion Creangă, str. Păcii; s. Hitrești: str. A. Leadov, str. Castanului.	1.2 Reparația drumurilor locale deteriorate în s. Sărata Nouă și s. Hitrești.	2021- 2022	APL	Gilca Eugenia Paladi Varvara
		600 m de trotuar str. Frăției 1 (drumul spre școală).	1.3 Construirea trotuarelor.	2022- 2023	APL	Gilca Eugenia Paladi Varvara
		6 plăci cu graficul de circulație a transportului public.	1.4 Elaborarea și amplasarea plăcilor pe stațiile de așteptare.	2021	APL	Gilca Eugenia Paladi Varvara
		2 stații de așteptare s. Sărata Veche (la gară,	1.5 Construcția și montarea stațiilor de așteptare.	2022- 2023	APL	Gilca Eugenia Paladi Varvara

		Mihail Caras) 1 stație de așteptare în s. Hitrești (lângă grădiniță).				
		4 km de iluminare stradală- partea de sat – „la Brigadă” s. Sărata Veche 1 km în s. Hitrești- str. A. Leadov 1 km s. Sărata Nouă, str. Ion Creangă.	1.6 Extinderea rețelei de iluminare stradală.	2021- 2023	APL	Gîlca Eugenia Paladi Varvara
2. Spații publice și clădiri	<i>Adaptarea clădirilor publice și spațiilor exterioare la necesitățile vârstnicilor</i>	Balustradă și rampă de acces la Oficiul Poștal s. Sărata Veche .	3.4 Instalarea în instituții publice a balustradelor și rampelor de acces.	2021	APL, agenți economici	Golovatic Ludmila
		6 bănci în afara Oficiilor poștale din com. Sărata Veche.	2.3 Instalarea și amenajarea scaunelor în afara oficiului poștal.	2021	APL	Gîlca Eugenia
		Rampă și trepte reparate la magazinul „Veronica” deval, rampă de acces la magazinul „Andrian”.	2.4 Reparația treptelor și instalarea rampelor de acces la magazine.	2021	Agenții economici	Sandu Ecaterina
		Pragul de la Casa de Cultură s. Sărata Veche și Sărata Nouă reparat.	2.5 Reparația pragului la Casa de Cultură s. Sărata Veche și s. Sărata Nouă.	2021- 2022	APL	Voinotinschi Eugenia
3. Comunicare și informare	<i>Sporirea accesului locuitorilor comunei</i>	1 site/pagină pe Facebook,	3.1 Crearea pe rețelele de socializare a paginii „Sărata	2021	Comitetul Coordonator	Țurcanu Viorica

	la posibilități de comunicare și informare	Viber . Informația despre activități din localitate plasată regulat.	Veche- Comunitate prietenoasă vârstei”. 3.2 Dezvoltarea și menținerea paginii.	2023	Local	Paladi Varvara Voinotinschi Eugenia
		Informația pe panourile informative actualizată, vizibilă și plasată regulat, într-o formă pe înțelesul tuturor la 3 stații de așteptare în fiecare sat din comună.	3.3 Instalarea panourilor informative (într-o formă vizibilă și conținut ușor, accesibil vârstnicilor).	2021	APL	Golovatic Ludmila
		Grup de inițiativă creat pentru comunicare și informare cu participarea persoanelor vârstnice-utilizatori ai bibliotecii publice. Număr în creștere de utilizatori vârstnici la calculatoarele din sala bibliotecii și centrul de resurse pentru tineret.	3.4 Crearea grupului de inițiativă a informatorilor	2021	Grupul de inițiativă „Speranța”, grupul de seniori „Țărăncuța”	Golovatic Lilia
4. Participare socială/ civică	Ridicarea gradului de participare a persoanelor vârstnice în viața	3 activități cultural artistice organizate și desfășurate cu implicarea persoanelor vârstnice: „Viață, viață	4.1 Organizarea și desfășurarea activităților cultural- artistice cu implicarea persoanelor vârstnice.	2021- 2023	Centru de Cultură și Agreement, grupul de	Huțanu Lucheria

	comunității	floare scumpă, dragă- mi ești, dar tare scurtă”.			seniori „Țărăncuța”	
		3 șezători cu tematica: „De la lume adunate și la Sfântul Ion depărate”	4.2 Organizarea măsurii artistice cu implicarea vârstnicilor și tinerilor.	2021- 2023	Centru de Cultură și Agrement, Asociația de băștinași juniori	Gilca Eugenia
		1 clacă: „De la mamă la fiică.	4.3 Desfășurarea seminarului.	2021	Secția Cultură și Turism în parteneriat cu Casa de Cultură	Paladi Varvara
		Activitate/ concurs: „Cea mai bună bunică/ bunel al anului”.	4.4 Organizarea și realizarea concursului	Octombrie 2021- 2023 (anual)	Centru de Cultură și Agrement, grupul de seniori „Țărăncuța”, asistența socială	Golovatic Lilia
5. Respect și incluziunea socială	Promovarea experienței și meritelor locuitorilor de vârstă a treia din comuna Sărata Veche	6 lecții de dirigenție cu elevii, 1/simestrial.	5.1 Informarea elevilor despre atitudinea respectuoasă, non-discriminatorie față de persoanele în etate.	2021- 2023	Managerii Instituțiilor de Învățământ	Golovatic Lilia
		3 mese rotunde cu participarea tinerilor și vârstnicilor cu tematica „Respectă și vei fi respectat”.	5.2 Desfășurarea unei activități comune a tinerilor și vârstnicilor.	2021	Managerii Instituțiilor de Învățământ, psiholog, preotul satului	Gilca Eugenia Golovatic Ludmila

		3 master class- uri	5.3 Desfășurarea master class-ului cu participarea vârstnicilor și tinerilor din localitate.	2021- 2023	Grupul de seniori „Țărăncuța”	Sandu Ecaterina
6. Participare civică și angajare	<i>Ridicarea gradului de participare a persoanelor vârstnice în viața comunității</i>	2 activități culturale artistice organizate și desfășurate cu implicarea persoanelor vârstnice: <ul style="list-style-type: none"> - Ziua persoanelor în etate: „De la vârstnici luate, tinerilor date”; - Clacă: „Covorul dorului”. 	6.1 Organizarea și desfășurarea activităților culturale- artistice cu implicarea persoanelor vârstnice.	Octombrie și aprilie 2021- 2023	Grupul de seniori „Țărăncuța”, Comitetul Coordonator Local	Huțanu Lucheria
	<i>Implicarea persoanelor în etate la procesul de luare a deciziilor</i>	10 persoane participă anual la ședințele Consiliului Local.	6.2 Asigurarea participării persoanelor în etate prin informare și transport la necesitate.	2021- 2023	Grupul de inițiativă, APL	Paladi Varvara
	<i>Atragerea persoanelor în etate la activități de voluntariat</i>	30 persoane în etate implicate în activități de voluntariat, minim o activitate pe an: „Măhala verde”.	6.3 Informarea, identificarea, acordarea suportului pentru a putea participa la activități.	2021- 2023	Grupul de inițiativă	Gilca Eugenia

	Angajarea în câmpul muncii a persoanelor în etate	3 persoane în etate angajate în câmpul muncii la muzeu.	6.3 Încadrarea în dezvoltarea turismului.	2021- 2023	ONG, Casa de Cultură	Golovatic Ludmila
7. Locuința	Asigurarea securității și siguranței vârstnicilor din comuna Sărata Veche	1600 de gospodării informate și vizitate din comuna Sărata Veche.	7.1 Vizitarea și informarea vârstnicilor pe tot parcursul anului privind măsurile de siguranță și protecție	2021- 2023	Asistența socială, Comitetul Coordonator Local	Baxan Stella
		Bază de date actualizată permanent cu persoanele în situație de risc.	7.2 Actualizarea permanentă a unei baze de date cu persoanele aflate în situație de risc	2021- 2023	Asistența socială	Galiț Lucheria
		210 detectoare de fum instalate câte 70/ anual	7.3 Instalarea detectoarelor de fum.	2021- 2023	APL	Galiț Lucheria
		9 sectoare repartizate și responsabili numiți.	7.4 Repartizarea pe sectoare a responsabililor de vârstnici, monitorizarea situației persoanelor în etate.	2021- 2023	Comitetul Coordonator Local, asistența socială	Baxan Stella
8. Servicii incluzive	Ridicarea și sporirea nivelului de participare a persoanelor în etate la servicii incluzive	1 centru de socializare pentru vârstnici.	8.1 Reparația și amenajarea unui centru socio-cultural pentru vârstnici (cu suportul mini-grantului oferit de AO „CASMED”)	2021	APL, Centrul de Cultură și Agrement	Golovatic Lilia
		1 sistem de aprovizionare cu apă în s. Hitrești.	8.2 Construcția unui sistem de apă în s. Hitrești.	2021- 2023	APL, Grupul de inițiativă	Golovatic Ludmila
		Servicii socio- medicale în s. Sărata Nouă.	8.3 Extinderea serviciilor socio-medicale.	2021- 2023	APL, asistența socială	Paladi Varvara

		1 punct farmaceutic în s. Sărata Nouă	8.4 Deschiderea punctului farmaceutic .	2022	CMF, Agenți Economici	Gilca Eugenia
		1 grup de comunicatori care oferă informații persoanelor în etate cu privire la subiecte despre sănătate.	8.5 Formare prin programe educaționale.	2021	OFM, AO „CASMED”	Baxan Stella

ANEXA 2. LISTA PROBLEMELOR IDENTIFICATE

* Procentajul reprezintă ponderea respondenților care au confirmat existența problemei

Ponderea vârstnicilor care confirmă problema	Problema / îngrijorarea identificată	1. Spații publice și clădiri	2. Transport	3. Locuință	4. Participare socială	5. Respect și incluziune socială	6. Participare civică și oportunități de angajare	7. Comunicare și informare	8. Servicii comunitare și de sănătate
20%-60%	Lipsa spațiilor de odihnă și agrement pentru vârstnici	59,00%							
	Lipsa scaunelor în locurile publice și de-a lungul străzii principale.	57,00%							
	Persoanele în etate nu au acces la servicii de aprovizionare cu apă								22,00%
	Treptele lunecoase pe timp de iarnă la instituțiile publice	58,00%							
10%-50%	Vârstnicii cu un grad redus de mobilitate nu se pot deplasa la instituțiile publice cu transportul public local		48,00%						
	Persoanele în etate nu au acces la servicii farmaceutice								10,00%
	Este necesară dotarea locuințelor vârstnicilor cu detectoare de fum								
	Persoanele în etate nu au acces la servicii de colectare a deșeurilor solide								12,00%
20%-50%	Nu există oportunități de angajare în câmpul muncii pentru persoanele în etate						54,00%		
	Vârstnicii nu participă la activitățile socio-culturale din comunitate				27,00%				
	Nu toate străzile sunt iluminate pe timp de noapte.	48,00%							
	Vârstnicii nu sunt implicați în organizarea evenimentelor publice în comunitate				18,00%				
	Vârstnicii nu sunt invitați la ședințele CL și contribuția lor la nivel de comunitate nu este apreciată					41,00%			
	Tinerii nu manifestă o atitudine respectuoasă față de persoanele în etate					50,00%			
	Autoritățile locale și vecinii nu ajută persoanele în etate pe timp de iarnă			33,00%					
	Autoritățile locale și oamenii din localitate nu sunt preocupați de persoanele în etate și nevoile lor					30,00%			
	În localitate nu există programe educaționale pentru îngrijirea persoanelor în vârstă								34,00%

20%-40%	Persoanele în etate cu nevoi speciale / dizabilități nu au acces la activități de voluntariat						38,00%		
	Nu există oportunități pentru a facilita întâlnirile între persoanele în etate				23,00%				
	Persoanele în etate nu au oportunități să învețe lucruri noi și să fie activi social						34,00%		
	Vârstnicii nu sunt informați despre activitățile care se organizează în localitate							17,00%	
	Persoanele în etate nu au acces la computere și internet în spații sau instituții publice							25,00%	
	Transportul public nu este disponibil pentru toți vârstnicii	33,00%							
	Activitățile desfășurate în comunitate nu sunt inter generaționale și nu implică persoane de diferite vârste				19,00%				
	Persoanele cu mobilitatea redusă sau imobilizate nu sunt vizitate la domiciliu				13,00%				
	Vârstnicii nu sunt bine reprezentați în comisii și nu participă în procesul de luarea a deciziilor							31,00%	
10%-40%	Persoanele în etate sunt uneori tratate cu mai puțin respect					40,00%			
	Vârstnicii nu sunt implicați voluntar în calitate de experți, diseminatori de informație și formatori / trainerii.							20,00%	
	Locuințele vârstnicilor prezintă risc sporit de accidente			22,00%					
	Autoritățile locale nu susțin inițiativele și activitățile de voluntariat realizate de persoanele în etate							7,00%	
	Vârstnicii nu au acces la servicii de îngrijiri sociale și medicale atunci când apare o astfel de nevoie								14,00%
	Vârstnicii și persoanele cu dizabilități nu sunt ajutați cu lemne de foc pe timp de iarnă			30,00%					
0%-70%	Informația plasată pe panourile informative nu este expusă pe înțelesul persoanelor în etate							28,00%	
	Graficul de circulație a transportului nu este comod		31,00%						
	Nu există suficienți asistenți medicali în comunitate								9,00%
	Stațiile de așteptare nu sunt amenajate și nu au graficul de circulație		65,00%						
Media ponderii confirmărilor problemelor (pe domenii)	56,00%	45,00%	28,00%	20,00%	54,00%	33,00%	23,00%	17,00%	
Media ponderii confirmărilor problemelor din mediul fizic	65,00%	54,00%	36,50%	37,00%	-	-	-	-	
Media ponderii confirmărilor problemelor din mediul fizic	-	65,34%	41,00%	43,00%	61,00%	46,00%	29,00%	21,00%	

ANEXA 3. LISTA PARTICIPANȚILOR LA ELABORAREA STRATEGIE

1. Baxan Stela, membru CCL
2. Golovatic Ludmila, membru CCL
3. Paladi Varvara, membru CCL
4. Golovatic Lilia, membru CCL
5. Paladi Raisa, membru CCL
6. Țurcan Viorica, membru CCL
7. Huțanu Lucheria, membru CCL
8. Gîlca Eugenia, membru CCL
9. Galiț Lucheria, membru CCL
10. Sandu Ecaterina, membru clubul seniorilor "Țărăncuța"
11. Railean Alexandra, membru clubul seniorilor "Țărăncuța"
12. Maciura Valentina, membru clubul seniorilor "Țărăncuța"
13. Voinotinschi Eugenia, membru clubul seniorilor "Țărăncuța"
14. Ciobanu Eugenia, membru clubul seniorilor "Țărăncuța"
15. Galiț Maria, primarul comunei Sărata Veche